

Kisbíró 2066

Szár és Újbarok önkormányzatának lapja XII. évfolyam • 6. szám • 2008. június

A kitelepítési megemlékezés résztvevői Vérteskozmán (Riportunk a 6. oldalon)

TARTALOM

- Polgármesteri beszámoló 2. o.
- Levélváltás egy buszról 3. o.
- Rendeletek hatásvizsgálata 4. o.
- Bemutatjuk az aljegyzőt 5. o.
- Szomorú virágvasárnap 6. o.
- Iskolai hírek 7. o.
- Gondolatok a védőoltásról 7. o.
- Hogy tetszik lenni? 8. o.

Kedves Olvasóink!

Megható megemlékezés részesei lehettek, akik május végén részt vettek egy vérteskozmai kiránduláson. Kevesen ugyan, de voltak még köztük olyan száriak is, akiket személyesen érintett az 1948-as áttelepítés. A magyarországi svábokkal szemben alkalmazott kollektív büntetésnek ez a második hulláma, ha lehet, még nyíltabb megcsúfolása volt a deportálások hivatalos indoklásaként hangoztatott politikai elveknek, mint a kényszerű '46-os németországi emigráció. Elvekről tudniillik már szó sem volt: akinek a házára rámutatott egy „telepes”, az szedhette a sátorfáját, s költözhetett Vérteskozámára. Embert próbáló idők voltak, s a próbát a legtöbben kiállták. A nehéz évek múltán visszaköltöztek a falujukba, ahol a ki- és betelepítettek unokái, dédunokái ma már nem tartják számon a régi sérelmeket. A zaklatott múltat „békévé oldja az emlékezés”. Hatvan éve nem jósolta volna meg senki, hogy az utódok majd azon vitáznak: szabad-e vasárnap füvet nyírni? Hogy ez, és nem más a vitáink tárgya, az nem pusztán az életminőség szintjelzője – bizonyosága annak is, hogy lassacskán megtanuljuk: lehet egymásra odafigyelve élni. A tanulópnzt az elődeinkkel már megfizették. (F. K.)

(A Kisbíró Legközelebbi száma augusztus végén jelenik meg.)

ÖNKORMÁNYZATI HÍREK

Zivatarok és napsütés a falu életében – polgármesteri beszámoló

A nyár kezdetén ismét itt az idő egy rövid elszámolásra. Szó szerint zajlottak az események a településen. Fontos és kevésbé fontos ügyek foglalkoztatják a közeletet Száron is, csak úgy, mint az országos politikában. Az országban történő méltánytalanságok, médiaviharok rányomják bélyegüket a mi mindennapjainkra is, nem csoda, hogy nagyjátóval figyelünk mindenre.

Jogosak az elvárások, és minden a pozícióját felelősséggel ellátni akaró közszereplő találja magát szemben okkal és ok nélkül megfogalmazott vádakkal. Az igazán fontos események pedig sokszor elsikkadnak. Ezért fontos, hogy vegyük sorba az elrendezett és folyamatban lévő közös ügyeinket.

Először a gondokról, problémákról.

Legfontosabb és a település jövőjét meghatározó stratégiai kérdés az óvoda. Sajnos kicsi és elavult az épület. Bővítése lehetetlen. Mint ahogyan erről már beszámoltunk, várjuk a beadott pályázatunk elbírálását. 360 millió Ft-os a projekt, amiből pozitív elbírálás esetén 310 milliót megkapunk. Ebből egy igazi XXI. századi óvodánk lenne. Ha nem nyerünk, akkor bizony súlyos gondokkal nézünk szembe. Saját erőből új óvodát nem tudunk építeni és évről évre több gyermek marad ki az óvodai ellátásból helyhiány miatt.

Ugyancsak súlyos kérdés a művelődési ház. Sajnos az előző ciklusban beadott pályázatot elutasították, így az új faluházzal kapcsolatos nagyszabású tervek dugába dőltek. A gond azonban itt maradt; hogyan és milyen forrásból építsünk a települést megillető közösségi teret. A jelenlegi épületről ugyanis a felmérés eredményeképpen kiderült, hogy felújítása reménytelen.

A községháza tetőszerkezete olyan mértékben ment tönkre, hogy amennyiben sürgősen nem cseréltetjük ki, a fejünkre omlik. Szerencsére nyílt egy lehetőség pályázat benyújtására. Ezt beadtuk, várjuk az eredményt. Ha nem nyerjük meg a pénzt, akkor mélyen a zsebünkbe kell nyúlni, ha azt szeretnénk, hogy Száron működjön a hivatal.

Komoly gondjaink voltak a fűnyírásal. Természetesen ez is egy olyan munka, amire fel lehet és fel kell készülni. Lehetőségeink szerint ezt meg is tet-

tük, de külső okok miatt ez mégsem úgy sikerült, ahogyan szeretnénk volna. Tavaly ősszel sajnos betörték a hivatal raktárába, és elvitték az összes kerti gépünket. A biztosító által fizetett összegből egy motoros fűkaszát és egy motoros fűrészt tudtunk vásárolni. Ezzel párhuzamosan pályáztunk egy másik fűkaszára, természetesen annak elbírálásáig nem vásároltunk saját pénzünk-ből. Miután megnyertük a 250 000 Ft-ot, megvásároltuk a kaszát. A traktorunk okozta a nagyobb gondot. Az első fűnyírás alkalmával derült ki ugyanis, hogy a vágó élei olyan állapotban vannak, hogy már nagyon régen – évekkal ezelőtt – le kellett volna cserélni őket. Ebben többünk felelőssége benne van. Vállalom a rám eső részt. Mindenesre most már működik a traktor. Nagyon

lő-testület nem a saját ötlete alapján alkotta, hanem lakossági igények alapján. Vannak ellenzői és támogatói a rendeletnek. Bizonyára mindenki úgy érzi, hogy az érvei jogosak: hiszen, „ha egész héten dolgozunk, mikor tegyük rendet”, illetve, „ha egész héten dolgozunk, legalább vasárnap hadd pihenjünk”. Nem könnyű feladat igazságot tenni, és mindenki óhaját kielégíteni. Azonban a képviselő-testület egyetért abban, hogy valamennyit mindenkinek alkalmazkodnia kell, hiszen közösségben élünk. Kapunk is ezért hideget-meleget.

A tavasz bővelkedett szívet és lelket melengető eseményekben is. Rendezvények sora biztosította a szórakozást, kikapcsolódást. Nemcsak helyben, hanem a szélrózsa minden irányában vol-

A civil szervezetek jó együttműködésének volt köszönhető a hangulatos, kétnapos szári majális sikere

köszönöm azoknak a száriaknak, akik a traktor ügyében és a fűnyírásban önkéntes felajánlásukkal segítettek.

(Itt most következne a beszámoló a kora reggeli autóbusz megszüntetéséről, de mivel időközben olvasói levél érkezett a Szerkesztőségbe, külön válasszolok a lap egy másik helyén).

Vannak az egész települést érintő olyan ügyek is, amikben nagyon nehéz mindenkinek eleget tenni. Érdekek és kívánságok ütköznek. Ilyen a már sokat emlegetett intézkedés, miszerint zajt okozó tevékenységek vasárnap nem folytathatóak. Ezt a rendelet a képvise-

let olyan rendezvények, melyeken a településünk képviseltette magát. A polgármester és a képviselő-testület tagjai igyekeztek mindenhol megjelenni, ahol a száriak felléptek – bár ez sokszor fizikailag lehetetlen volt az események torlódása miatt. Ismét köszönöm mindazoknak, akik településünk híréért tovább öregbítették.

Felemelő volt a kitelepítés évfordulóján tartott megemlékezés, jó volt ismét hallani a sördélután közönségének jókedvű multságát, büszkének vagyunk a parasportolók majálisára, kiválóan működtek együtt civil szervezeteink a

ÖNKORMÁNYZATI HÍREK

település majálisának megszervezésében és lebonyolításában. (A kapulopások is hozzátartoznak a hagyományos május elsejéhez Száron, és az idén kultúráltnan lopkodták a kapukat, ha egyáltalán ez a szó megfelelő itt.) Az iskolások nemzetiségi napja kellemes napot szerzett a résztvevőknek és nézőknek egyaránt.

Elültettünk a településen mintegy 1000 facsemetét. Ezek 10-15 év múlva szép fasorok lesznek. A locsolásuk nem kis feladat, ezért köszönjük azoknak, akik a házuk közelébe ültetett fácskáknak időnként vizet adnak.

Elkészült Szár hosszú távú fejlesztési koncepciója, mely 2013-ig foglalja magában a fejlesztési irányokat egészen projektszintre lebontva. Erről a Kisbíró egy korábbi számában olvashattak az érdeklődők. Ez az a dokumentum, amelynek elfogadásával a lakosság elvileg és gyakorlatilag is felhatalmazza a képviselő-testületet a koncepcióban szereplő elképzelések megvalósítására.

Hosszas huzavona után most már hivatalosan is a tatabányai kórház látja el a száriakat, és végre a mentők is a megfelelő helyre szállítják betegeinket. Több hónapig tartó tárgyalássorozat, egyeztetés és vita előzte meg ezt az állapotot, de végül is sikerült megoldani. Nagy segítségünkre voltak ebben a Komárom–Esztergom megyei és a Fejér megyei Közgyűlések elnökei, a tatabányai Szent Borbála kórház, valamint a regionális ÁNTSZ vezetői. Külön köszönet az Országos Mentőszolgálat szári dolgozóinak, akik sokszor maguk oldották meg vitás kérdéseket.

A játszótereink felülvizsgálata megtörtént, az eredmény függvényében – a költségvetésünk engedte határokon belül – történik majd meg egy vagy több játszótér felújítása, új játékokkal való felszerelése.

Megalakult a Vértes–Gerecse Helyi Közösség, melynek településünk is tagja. Ez a közösség LEADER Akciócsoport, mely a vidékfejlesztésben összesíti erejét és pályázik a LEADER forrásokra. Remélhetőleg Szár számára is kedvező pályázati lehetőségek nyílnak meg, és nemcsak az önkormányzatnak, hanem a helyi civil szervezeteknek, vállalkozóknak és magánszemélyeknek is. Érdeemes tájékozódni a www.vercse.hu honlapon.

Mindenkinek szép nyarat, jó pihenést kívánok, és kérem, hogy szorítsanak a pályázatainkért.
2008. június 10.

Garán Éva

Levélváltás egy megszüntetett buszjáratról

Tisztelt Polgármester Asszony!

Köszönjük „hathatós” intézkedését! A szári helyi járatú buszt, ami 3.50-kor indult a 4.16-os vonathoz, elvették 2008. május 5-én. Amit már tudott novemberben, de arról Ön – elmondása szerint – azt hitte, hogy nem lesz belőle semmi.

Szeretnénk megkérdezni, vajon hányszor tárgyalt a Vértes Volán illetékeseivel ez ügyben? Feltételezem, hogy egyszer sem, mert a kérelmünkre, amit április 12-én beadtunk, választ sem kaptunk.

Ahogy ezt a járatot törölték, bármikor megszüntethetnek egy másik járatot is? Mindenki menjen gyalog, a kóbor kutyák kíséretével a vasútállomásra, amíg baj nem lesz belőle?

Szár, 2008. május 31.

Tisztelettel
Kihári Teréz

Tisztelt Asszonyom!

A következőket írtam eredetileg a buszjárat megszüntetéséről a beszámolómban:

„Szárt is elérte a közlekedési szolgáltatások „racionalizálása”, ezzel a szóval takarják a szolgáltatók a költségcsökkentés érdekében tett lépéseiket. A Vértes Volán Zrt. sajnos májusban megszüntette a reggeli első? (3.45-kor Újbarokról Tatabányára induló) járatát. A megszüntetést utasszámlálás előzte meg. 2007. augusztus 6-10. és szeptember 3-6. között vizsgálták a jegykiadó gép által a kiadott jegyek alapján az utas számot. A számomra 2007. novemberben küldött kimutatáson egyszer szerepelt 3 utas, egyszer 1 utas. A többi napon – a kimutatás szerint – üresen közlekedett az autóbussz. Mivel biztos akartam lenni, december első hetének egyik reggelén magam is végeztem tényleges „utasszámlálást”. Sajnos én is üres autóbusszt láttam. Mivel a tények makacs dolgok, ezen eredmények alapján nem lehetett elérni az autóbusszjárat fenntartását.

A Vértes Volán Zrt. helyközi üzletági igazgatója arról tájékoztatott, hogy mintegy 900 millió Ft-os deficitjük volt 2007-ben, amit a vállalat nem tud fedezni, tehát szükséges bizonyos járatok megszüntetése, hiába az aláírásgyűjtések. Nem is a Vértes Volán Zrt. döntötte el egyes járatok megszüntetését, hanem az akkor még Gazdasági és Közlekedési Minisztérium.”

Most az Ön levelében írtakra: Én hivatalos levelet sem Öntől, sem senkitől ez ügyben nem kaptam. Ezzel

szemben az igazság az, hogy az Ön lánya valamikor április végén, vagy május elején személyesen megkeresett, hogy egy aláírásgyűjtő ívet a nyomaték kedvéért írjak alá. Mivel a polgármesternek nem aláírásgyűjtőívek aláírásával kell intézkednie, én azt kértem, legálább engem őszintén tájékoztassanak arról, hogy hányan utaznak valóban az autóbusszon, és sokat segítene, ha a munkahelyükről hoznának egy levelet, hogy tényleg a korai vonattal járnak be. Ezzel talán ismét próbálkozhatom a közlekedési vállalatnál. Erre ígéretet kaptam. Az első ívet ugyanis 20-an írták alá, köztük olyanok is, akik nem azzal a busszal járnak dolgozni. Ezután kaptam egy 12 fős listát nevekkkel, a megígért nyomatékostó munkahelyi papírokat pedig azóta várom.

En nemcsak a VOLÁN illetékeseivel tárgyaltam a szári közlekedési helyzetéről, de elmentem és megyek minden olyan kistérségi, megyei és országos közlekedési szakmai fórumra, megbeszélésre ahol, reményeim szerint tenni tudok a falu érdekében. Minden esetben fel is szólalok. Ennek ellenére azonban semmi garancia nincsen arra, hogy a későbbiekben más buszjáratok is nem jutnak ugyanerre a sorsra, hiszen sajnos ez történik az országban mindenhol. Higgye el, ez nem cinizmus, csak a helyzet szomorú megállapítása. Az egyetlen megoldás az lenne, ha magunk üzemeltetnénk a tömegközlekedésünket vállalva annak veszteségeit is, erre azonban egy kistépülésnek soha nem lesz pénze.

Szár, 2008. június 10.

Üdvözlettel **Garán Éva**

Egyelőre nem bírságoznak, csak ellenőriznek

Folyamatos a helyi rendeletek hatásának vizsgálata

A 2008. március 27-én tartott képviselő-testületi ülésen tárgyalták a képviselők néhány helyi rendelet betarthatóságát ellenőrző akciótervről. A felhatalmazás alapján 4 alkalommal lezajlott hatásvizsgálat kiterjedt a zajrendelet megsértésére, a közterület-használatra, az engedély nélküli építkezésekre, az ingatlanok rendezettségére és a tűzgyújtási előírásokra.

Magyarországon már korábban is (1987. évi XI. sz. törvény) előírták a jogszabályalkotás során követendő eljárást: az előzetes hatáselemzést és az utólagos vizsgálat szükségességét. Mindezt kiegészíti az Európai Unió szemlélete, mely a különböző jogalkotási szinteken történő szabályozás hatásvizsgálatát és ennek fejlesztését követeli meg.

Szomorú tapasztalat, hogy a hazai gyakorlatban sokszor eltérnek azoktól az elvektől, melyek a minőségi jogalkotást tennék lehetővé. Leggyakoribb hiányosság az időbeli ütemezés problémája, vagy éppen a várható következmények feltárásának elmaradása.

Helyi szinten ugyancsak hiányzott a megfelelő hatásvizsgálati tevékenység. Márpedig a joghézagok kiküszöbölése,

a váratlan utóhatások kezelése, a közösség életkörülményeinek javítása végett fontos a rendszeres és színvonalas vizsgálódás a rendeletek alkalmazásáról.

Az elfogadott akcióterv alapján a polgármesteri hivatal dolgozói meghatározott napokon falubejárást tartottak és felmérték az említett négy rendelet esetleges megszegését. A Kisbíró előző számában ezért is tette ismételten közzé a hivatal a hatályos rendeleteket, a betartandó előírásokat. A cél – minden ellenkező híreszteléssel szemben – nem a szankcionálás, hanem a szabálykövetés elérése volt, ezért egyetlen bírságolás sem történt. A rendeleteket megszegőknek csupán felhívásokat, felszólításokat postázott a hivatal. Sajnos olyan elképesztő és alaptalan híresztelés is lábra kapott a faluban, miszerint pénzdíjat kap, aki feljelenti a környezetében élőket, ha megsértik a rendelkezéseket.

A június 12-i képviselő-testületi ülésen összegezte az aljegyző asszony az április 27-én, május 18-án, május 25-én és június 1-jén tartott falubejárások tapasztalatait. A legszembetűnőbb fejlődés a zajrendelet betartásával kap-

csoлатos. Az első alkalommal 10, másodszer 7, harmadik alkalommal 2 esetben tapasztalták a rendeletszegést, míg utoljára egyszer sem. Növekedett a rendezetlen, gazos ingatlanok miatti felszólítások száma – utoljára a szám 16 lett (ezt vélhetően a csapadékos időjárás nagyban befolyásolta). A többi rendeletet néhány esetben sértették meg csupán: engedély nélküli építkezés miatt 2–4 alkalommal, közterület engedély nélküli használata miatt 1–3 esetben, a tűzgyújtási tilalom megszegése miatt 1 ízben kellett felszólítást küldeni.

Megállapítható tehát, hogy a szabályszegések száma észrevehetően csökkent, a jogszabályok érvényesítését semmi sem gátolta. Ezek alapján a jegyző és aljegyző azt a javaslatot tette, hogy a meghozott rendeletek továbbra is maradjanak érvényben. A rendeletek kiegészítése, pontosítása, finomítása azonban nem akadály, sőt amennyiben a faluközösség részéről javaslat érkezik bármelyik rendelet előírásaival kapcsolatban, azt a képviselő-testület megvitatja és – elfogadás esetén – beépíti a jogszabályba.

Nagy János

Szükség van-e a csendrendeletre?

Kerék Éva
kismama

Nem tartom szükségesnek, hogy ilyen rendeletet hozzanak. Hétközben dolgoznak az emberek, ezért kénytelenek hétvégén elvégezni a ház körüli munkákat. Persze legyenek egymásra tekintettel, este 10 órakor már ne nyírjanak fűvet. A környezetemben nincs ebből probléma.

Mészáros Gézané
nyugdíjas

Nem igazán van szükség ilyen szabályozásra. Aki dolgozik, az gyakran kénytelen hétvégén tevékenykedni otthon. A munkát meg el kell végezni. Az ember ügyis figyel a környezetére, nálunk nem okoz gondot, hogy zavarnánk egymást.

Bernhardt Ferencné
nyugdíjas

Nem értek egyet azzal, hogy vasárnap ne lehessen dolgozni. Aki munkában áll, és hétköznap nem ér rá, az mikor csinálja a ház körüli teendőket? Inkább azt oldanák meg, hogy a közelünkben lakó alkoholisták ne zavarhassa az éjszakai nyugalomunkat!

Harsányi Imre
nyugdíjas

Nem minden háznál van otthon hétközben valaki. Az építkezéseken is gyakran kell hétvégén dolgozni. A Béke utca vasárnapokon épült föl az elmúlt években. Az én gépeim is harminc éven át zörögtek szombaton és vasárnap is, és soha senki nem szólt emiatt egy szót sem.

A modernizálás szellemében

Interjú Vörös Szilvia aljegyzővel

Nem volt könnyű Szár, Újbarok és Vértesboglár aljegyzőjével, Vörös Szilviával, időpontot egyeztetni egy bemutatkozó interjúra. „Sok a munka, kicsi a hivatali apparátus” – mondta.

– Ezek szerint a hivatalban a nyár nem számít uborkaszazonnak?

– Most semmiképpen sem. Vértesboglár csatlakozásával jelentősen megnövekedtek a feladatok. Ráadásul három kolléganő felmondott, ketten pedig táppénzen vannak. De nem panaszkodom, mert már megszoktam a feszített munkatempót az előző munkahelyeimén.

– Hol dolgozott korábban?

– A szakközépiskola elvégzése után a Józsefvárosi Önkormányzatnál vállaltam munkát. Itt szabálysértésekkel foglalkoztam. Gondolom, nem kell magyaráznom, hogy volt ügyünk bőven... Kaptunk hideget-meleget és átlag évi négyezer ügyiratot. Majd később átkerültem az ügyfélszolgálati és okmányirodába, ahol nem egyszer majdnem száz ügyfelet kellett fogadnom egy nap. De bármilyen meglepő, én mégis szerettem. Jó volt a légkör a dolgozók között, és az ügyfelekkel is legtöbbször megtaláltam a közös hangot, mert szeretek emberekkel foglalkozni. Közben 1999. és 2002. között elvégeztem az Államigazgatási Főiskolát. Am 2007. január 1-től családi okok miatt nem vállalhattam a bejárást, és otthon kellett munkát keresnem.

– Otthon. Ez mit jelent önnél?

– Tósgyökeres bicskei családból származom, így ezt a várost tekintem otthonomnak. Még akkor is, ha 17 évnyi budapesti bejárás után furcsa volt az itteni okmányiroda légköre. Hiányzott a zsongás, az élet, amelyet annyira élveztem. Mintha visszarepültem volna az időben. Nem éreztem jól magam, és kapóra jött a közeli szári álláslehetőség, így megpályáztam, és sikerült elnyernem.

– Csak nem innen várta a „pesti zsongás” felidézését?

– Nem, persze. Tudtam, hogy ez egy kis falu, de az aljegyzői munka mindenképpen előrelépést és új kihíváso-

kat jelent. De azért egy kicsit még mindig hiányzik Budapest...

– Ha már az új kihívásokat említette, milyen célokat tűzött maga elé?

– A legfontosabb számomra az ügyfélbarát, gyors ügyintézés. Legyen a hatvan éves földműves is ugyanolyan fontos, mint például az öltönyös orvos! Jó lenne, ha kiépülne a hivatalban egy korszerű ügyfélváróterem, és az omladozó falak helyett felújított, modern helyiségek várnák az ide betérőket. Ezért bízom a pályázatokban és Garán Évában, akinek világlátott emberként hasonló a szemlélete, mint nekem. Igyekszem továbbá a hivatali dolgozók munkamorálján változtatni, és a három falu lakosait jobban megismerni.

– Végezetül kérem, mondjon három jó és három rossz dolgot, ami általánosságban beugrik Szárról, Újbarokról, Vértesboglárról vagy az aljegyzői munkáról?

– Tetszik az a családi légkör, ami ezeket a falvakat jellemzi. A lakosság összetétele ideálisnak és országos szinten jómódúnak mondható. A hivatalban Szabó Gábor pedig profi módon látja el a jegyzői feladatokat. Ezzel szemben hiányzik nekem az élet az utcákról, hiányoznak a befektetők a nagyobb vállalkozások és a jól jövedelmező falusi turizmus kiépítése. De azon leszek, hogy ezek a hiányok enyhüljenek a későbbiekben.

Schweininger Péter

Egy szomorú virágvasárnap

Májusban volt hatvan éve annak, hogy Szárról tizenhat németajkú családot telepítettek Vérteskozma, majd házaikat az ottani magyar családok foglalták el. Május 24-én ez alkalomból misén vehettünk részt a vérteskozmai templomban, majd emlékműsort tartottak a szári művelődési házban.

Éppen virágvasárnap volt, meséli Igricz Antal és felesége, Mári néni, akik maguk is a kitelepítettek között voltak 1948-ban. Jól emlékeznek ennek a napnak minden részletére, hiszen a rossz emlékek mindig is jobban megmaradnak az ember emlékezetében, véli Tóni bácsi. Már legalább egy hónappal a kitelepítés előtt hírvilágot adták az embereknek, hogy néhány családnak mennie kell, de hogy éppen kiknek, azt csak közvetlenül előtte tudhatták meg.

Kozmára a '46-os kitelepítés után a svábok helyére az Alföld legkülönbözőbb részeiről érkeztek telepesek, akik az ottani nehéz megélhetésre panaszkodva éppen Szárt szemelték ki, a falu viszonylag jó földrajzi, közlekedési adottságai miatt. Ezek aztán kiválaszthatták, hogy melyik ház tetszik nekik a faluban. Hogy minden zökkenőmentesen menjen az áttelepítés alatt, a biztonság kedvéért rendőrök vigyáztak a „rendre”. Az elűzöttek közül sokan inkább rokonokhoz, ismerősökhöz költöztek, de nem hagyták el szülőfalujukat. Akinek azonban nem volt hová mennie, Kozmára kellett áttelepülnie. Mári néni bátyjával, két öccsével, és dunyhába bebugyolált beteg édesanyjával egy szekéren vágott neki a kegyetlen útnak. A templommal majdnem szemben kaptak egy nagyon szegényes kis parasztházat, amelynek előző lakosai az első szobát korábban istállónak használták,

Emlékmise a vérteskozmai templomban

ezért először a bokáig érő trágyát kellett eltakarítani. A ma idilli szépségű Vérteskozma akkoriban egyáltalán nem pompázott mostani szépségében. A svábok 1946-ig takaros házaiból alig maradt épen egy-kettő. Az oda érkező száriaknak mindent a nulláról kellett elkezdniük. A gazon, elhanyagolt földeket csak nehéz munkával tudták megművelni, ráadásul a termény egy részét az államnak kellett beszolgáltatni. Ha nem volt, meg kellett venni. A vadkár miatt a földeket már kora nyártól őrizni kellett. Az élet nehéz volt és nyomorúságos. Hogy némi pluszjövedelemhez jussanak, Mári néni az ottani iskolában vállalt takarítást, Tóni bácsi pedig Kelenföldön kapott állást, a vasútnál. Ám a bejárás onnan egyáltalán nem volt egyszerű. Hajnali kettőkor kelt, aztán az erdőn keresztül átbiciklizett Szárra, majd a félötös vonattal utazott Pestre.

Haza csak este tizenegy körül ért. Szép időben sem volt könnyű megtenni a hosszú utat Szártól Vérteskozmaig, hát még esőben, sárban. Az agyagos talajon nem forogtak a bicikli kerekei, így gyalog kellett folytatni az út egy részét.

A nehéz időszak ellenére volt Kozmán esküvő, keresztelő, haláleset, temetés ... meg nyomorúság – meséli Tóni bácsi. Feleségével a vérteskozmai templomban tartották esküvőjüket 1949-ben. A lagzi szerény volt, de nagyon vidám. Ők ketten 1949-ben hazatérhettek. Egy ideig másnál laktak, majd – ahogy a legtöbb kitelepített szári család – visszavásárolhatták saját házukat, amelyben korábban laktak. Húszezer forintot kellett érte kifizetniük. A faluba érkező telepesek nagy része nem tudott mit kezdeni a hirtelen jött vagyonnal. Legtöbbjük nem értett a földműveléshez. Tóni bácsiék „bérlojé” például abból pró-

bált megélni, hogy egész nap ürgészett a mezőn. Többségük hamar továbbvándorolt könnyebb megélhetés után nézve. A helybélieknek így nyílt lehetőségük rá, hogy házaikat visszavásárolják.

Mári néni családja 1954-ben jött vissza Vérteskozmaról, nagypapa viszont ott halt meg és ott is lett eltemetve. Május 24-én ellátogattak az ő sírjához is a temetőbe, végigjárhatták a falut, felkereshették házukat. Jó volt újra abban a kis templomban lenni, ahol annak idején férjével megesküdtek, meséli Mári néni.

Az én generációm számára a hatvan évvel ezelőtti történetek már történelemnek számítanak. Legtöbbünk hallott már róla ezt-azt, de elképzelni is nehezen tudjuk az érintett emberek bánatát, a sok szenvedést, amit a háború alatti és utáni zavaros évek okoztak.

May Katalin

Közkinccs-esték

Minden hónap első keddjén, este fél hattól az iskola ebédlőjében.

Részletesebben a májusi Kisbíróban, vagy a www.saarnet.hu/kozkinccs honlapon lehet róla olvasni.

Minden hónap 15-én déli 12 óráig lehet szavazni a soron következő Közkinccs-este témájáról! Így mindig a lehető legtöbb embert érdeklő kérdések kerülnek terítékre! Webcím: www.saarnet.hu/kozkinccs-szavazas.

Következő témánk 2008. július 1-jén, kedden félhatkor:

Helybenhagyott? értékeink. Az alábbi kérdésekre keressük a választ: Miért máshol vesszük meg a helyben (is) előállítható termékeket? Hogyhogy (már) nincs piac

Száron? Miért nem éri meg zöldséget és gyümölcsöt termeszteni, vagy állatot tartani a falu számára? Miért hagyjuk kiáramlani a nagyvilágban megkeresett pénzünket a faluból? Miért nem él meg mondjuk egy pék Száron? Mit tehetünk mi falubeliek azért, hogy – úgy mint régen – megint szinte minden beszerezhető legyen helyben is? Akarunk-e tenni érte?

Aki közkinccsre teszi:

Vincze Péter

A Közkinccs levelezési listával is rendelkezik, amire bárki feliratkozhat, aki szeretné részt venni a szervezésben: küldje el nevét, e-mail címét és telefonszámát a vincze@sztaki.hu-ra. (A telefonszám megadása nem kötelező.)

Iskolai hírek

Az iskolában májusban már a tanév lezárására készülünk, összegeztük a tanévben tanultakat. Véget értek a versenyesek is.

A TEKI TOTÓ országos levelezős matematika tanulmányi versenyen arany fokozatot és egy könyvet kapott Bohács Gábor első osztályos tanuló.

Május első hetében nagy szeretettel köszöntöttük az édesanyákat, nagymamákat.

A kistérségi gálaműsoron 2. osztályos tanulóink nagy sikerrel szerepeltek.

Május utolsó vasárnapja a gyerekeké, mi ezt a napot egy nagy sikerű „lovagi tornával” ünnepeltük meg.

Június első napjaiban osztálykirándulásokra indultunk az ország több tája felé, ahol felejthetetlen élményeket szerezhettünk.

A tanév utolsó napján búcsúztattuk az iskola végzős diákjait, 16 nyolcadikos, 2 hatodikos, 1 negyedikes tanuló vett végső búcsút az iskolánktól, hogy szeptemberben majd középiskolában tanulhasson tovább.

Köszönjük a Német Kisebbségi Önkormányzatnak, a Szári Örökség Közhasznú Egyesületnek, Szár Községért Baráti Körnek, Szár Községi Német Kisebbségi Oktatásáért és Kultúrájáért Egyesületnek és az iskola Szülői Munkaközösségének anyagi támogatását és minden embernek a segítségét az iskolai Nemzetiségi Nap (április 19.) megrendezéséhez. Továbbá köszönjük ezeknek a szervezeteknek az iskolai Nemzetiségi Nap megvalósításához és az ősztől iskolánkban megrendezésre kerülő „Rund um das Jahr” hagyományörző-rendezvény-sorozat érdekében írt pályázatok önrésztételének biztosítását. Az utóbbi pályázat kedvező elbírálásba került, így a Nemzeti és Etnikai Kisebbségek Közalapítvány ezt a rendezvényt anyagilag is támogatja.

Isépy Gábor ÁMK igazgató

Védőoltás, megelőzés

Az emberiséget az évszázadokon keresztül sokszor tizedelték pusztító járványok. Sok gyermek nem érte meg a felnőtt kort. Rettegett betegség volt a torokgyík és még ma is sok ember-társunk viseli magán a gyermekbénulás vírusával történt fertőződés nyomait. A fertőző betegségek ellen az anyatej által biztosított természetes védelem csak néhány hónapra és csak akkor adható át a csecsemőknek, ha maga az anya is védett a fertőző betegségekkel szemben. A védőoltásoknak köszönhetően viszont az utóbbi évtizedekben egyre kevesebb járványról hallunk. Ennek ellenére egyetlen fertőző betegséget sem lehet teljesen megszüntetnek tekinteni. Folyamatos odafigyelésre, a védőoltások szigorúan szabályozott rendszerére van szükség. Ezért hazánkban az állam ingyenesen biztosítja a korhoz kötött védőoltásokhoz szükséges oltóanyagot. A család anyagi helyzetétől függetlenül minden gyermeknek azonos esélye van a következő 10 betegségtől való megmenekülésre: tuberkolózis, a Haemophilus influenzae b vírus által okozott gennyes agyhártyagyulladás, torokgyík, szamarköhögés, tetanusz, mumpsz, kanyaró, rubeola, fertőző májgyulladás és gyermekbénulás. Ennek köszönhetően az elmúlt években nem fordult elő torokgyík, járványos gyermekbénulás és kanyaró sem. A tetanusz megbetegedések szinte kizárólag a védőoltásban nem részesült időskorúakat érintették. Igen ritkán fordult elő veszettség. (A kutyákat évente oltják ellene, és a vadon élő állatokat is immunizálják.)

2006 óta a gyerekek új, korszerűbb vakcinákat kapnak, amelyeknél kisebb a szövődmények kockázata, mint korábban volt. Az új rendszer szlogenje: „Kevesebb szúrás, kevesebb sírás”.

Hazánkban évente kétféle oltást adnak be, nem számítva az influenza elleni védekezést. A madárinfluenza kapcsán az emberi influenza elleni oltás iránt is megnőtt az érdeklődés. Az elmúlt években 1,3 millió vakcina állt rendelkezésre tétismentes influenza elleni oltásokra. Javasolt, hogy a krónikus beteg vagy idős emberek influenza elleni oltásokkal egy időben kérjék a súlyos tüdőgyulladást okozó pneumococcusok elleni védőoltást.

Sokszor van szükség védőoltásra sérülések estén (pl.: veszettség megelőzése, tetanusz), munkakör betöltéséhez (Hepatitis B vírus fertőzés, kullancs okozta agyhártya gyulladás) vagy a környezetben történt megbetegedések kapcsán. Manapság sok honfitársunk utazik külföldre, egyre többen egzotikus tájakra, ahol sokféle fertőzési veszélynek lehetnek kitéve. Minden külföldi utazás előtt célszerű tájékozódni a kötelező illetve az ajánlott védőoltások iránt. Tizenkilenc, az utazókat fenyegető betegséggel szemben van lehetőség immunizálásra, melyekről tájékozódni lehet a www.oek.hu honlapon az utazás és egészség témakörnél.

Hozzáférhetővé vált a rákos elfajulások egy részéért felelőssé tehető Humán Papillomavírus elleni oltóanyag. (Ez a vírus a pénisz daganatok közel felét valamint a méhszáj és a méhnyak rosszindulatú megbetegedéseit okozza. A védőoltás adása javasolt 9–15 éves fiúknak és a 16–26 éves nőknek.) Lehetőség van a sok esetben súlyos lázas, hányásos, hasmenéses megbetegedést okozó Rotavírus elleni vakcina és a bányahimlő elleni védőoltásra is.

A védőnők minden gyermeket ellátnak Gyermek-egészségügyi Kiskönyvvel, amibe minden 14 éves korig megadott védőoltás időpontját, az oltóanyag nevét, gyártási számát beírják. A 14 év felettiek másik védőoltási könyvet kapnak.

Börcsögné Bozsik Mária

ÁNTSZ Móri-, Bicskei Kistérségi Intézete

70 felettek júniusban

Boldog születésnapot!

Czencz Sebő
Grósz János
Harmath Ferencné
Juhász Józsefné
Kiss Istvánné
Laub Jánosné
Nausch Rudolfné
Rácz László
Schweininger Józsefné
Taksz Károlyné
Tamás Mártonné
Teller Antal
Wéber József

Az áprilisi születésnaposok
névsorából véletlenül kimaradt

Vázsonyi Ferencné

elnézését kérjük és utólag
kívánunk boldog születésnapot.

Kisbíró

Kiadja:
Szár és Újbarok önkormányzata
Felelős kiadó: Szabó Gábor

Szerkeszti:
Freész Károly, May Katalin,
Metzgermé Speier Katalin, Nagy János,
Schweininger Péter,

Cím: Polgármesteri Hivatal
2066 Szár, Rákóczi út 68.

Telefon: 22 591-031

Készül: 780 példányban
Terjeszti: az önkormányzat
Olvasható a www.saar-ujb.hu internetes
címen is.

HU ISSN 1789-8242

Lapzárta minden hónap 15-én,
megjelenés minden hónap 25. körül.
Kérjük, a Kisbíróba szánt cikkeket floppy
(esetleg olvasható kézirással) a
szerkesztőknek vagy a polgármesteri
hivatalban adják le.

A szerkesztők fenntartják a rövidítés jogát.
A lapban leírt vélemények nem feltétlenül
tükrözik a szerkesztők álláspontját.

Hogyan tetszik lenni?

– Tegnap voltam hetvennyolc – mondja Harmath Ferencné, amikor elkezdjük a beszélgetést. De bizony nem tegnap volt az a július 9-e, amikor Kati néni megszületett Száron! És igaz ugyan, hogy abban a házban él ma is, amelyikben meglátta a napvilágot, de ez nem jelenti azt, hogy eseménytelenül pergett le a 78 esztendő, úgyhogy mesélnivalója van bőségesen.

– Nem szerettem iskolába járni – vág bele a gyerekkori emlékek felidézésébe Kati néni. – Akkoriban a szülők nem értek rá segíteni a leckeírásban, és amelyik gyereknek nehezebben ment a tanulás, az lemaradt – magyarázza. Ráadásul édesapját korán, 11 éves korában elvesztette. Akkoriban már háborús viszonyok uralkodtak. Kati néni apja sokadmagával a régi szári vasútállomás elcsöcsölt épületében várt a vonatra. A sötétben későn vették észre az érkezését, és

már nem jutottak át időben a vágányokat elválasztó drótkerítés túlsó oldalára. Kati néni apját és egyetlen fiútestvérét is elgázolta szerelvény. A balesetet a fiú túlélte, az édesapa azonban napokkal később meghalt.

A szomorú eset után Kati néni édesanyja már nem ment férjhez, egyedül nevelte egyetlen fiát és négy lányát. Gondolhatni, hogy nem volt könnyű életük. A lányok, amint valamennyire felcseperedtek, eljártak szolgálni. Kati néni is már egészen fiatalon módos parasztokhoz járt pici gyerekeket dajkálni. – Volt, ahol csak kosztért dolgoztam, de emlékszem az első fizetésemre is: öt pengőt kaptam egy hónapra, egy pár mamuszt vettem érte magamnak – eleveníti fel a cselédsors első emlékeit Kati néni.

Amint kimaradt az iskolából, kisgyermekes pesztrájából rögvést elő is léphetett budapesti, tatányai nagyságák igazi cselédjévé. – Összel vállunkra vettük a batyunkat a kevéske ruhánkkal és a tisztálkodó eszközeinkkel, és mentünk – mondja Kati néni. A cseléd korán kelt, reggelit készített, aztán takarított, parkettát fényesített, délre ebédet főzött, estére vacsorát, mosogatott, mosott, vasalt. Este, amikor a cselédszobában végre lepihenhetett, nem volt szüksége altatóra. Kivételt csak a vasárnap jelentett: akkor délután háromtól szabad

volt. Aki tudott, akár haza is utazhatott, de hétfő reggel hatra vissza kellett érkeznie a gazdáihoz. El-eljárt Kati néni is ilyenkor a barátnőivel táncolni, de költséges mulatságokról szó sem lehetett. Akkor már a stafírungra kellett spórolni.

– Feri bácsi 15 éves korom óta udvarolt nekem, de csak '53-ban házasodtunk össze. Az udvarlás azért is nyúlt ilyen hosszúra, mert Feri bácsi közben katona volt, és egy évet haragban is voltunk. De aztán csak visszajött hozzám, nem talált jobbat – meséli Kati néni nevetve. – A házasodás után laktunk apósoméknál, laktunk albertben, végül hazajöttünk anyámhoz, aki akkor már egyedül élt itt, mert a gyerekek mind kiröpültek. Maradtunk mostanáig ebben az öreg viskóban, bár hozzá is építettünk – mondja Kati néni, miközben megmutatja pedáns rendben tartott hosszú, régies parasztházat.

Egy fiuk és egy lányuk született, de mostanra öt unoka és három dédunoka is van már. Amikor Kati néni gyerekei már nagyobbak lettek, elment a szári óvodába dolgozni. Először kézilány lett, később szakácsnő. Nem volt az sem könnyű: az iskolában még nem volt napközi, az óvodában főztek a tanároknak is. Nyolcvan személyre gyúrta a tésztát, vödörben cipelte a vizet a főzéshez a templom közeli kútról. Tizennégy évig bírta, s a nagy nehezen igazolt cseléd-évekkel együtt összejött a nyugdíj. Persze, azt is csak olyan falusi módra élvezték: művelték a kertet, a szőlőt. Most már az egy holdas kert parlagon van, egy kis veteményest ápolnak még a szőlősorok között.

Nyaralni egész életükben egyszer voltak Hévízen, de kiderült, az nem nekik való. Feri bácsi állandóan azt emlegette, mit csinált volna otthon ennyi idő alatt. Nem is mentek aztán többet, pedig Aggtelekre kíváncsi lett volna Kati néni.

Most már, ha mehetne sem menne. Fájnak a lábai, itthon sem igen jár el sehová. De azért még minden nap hatkor kelnek, s ha Feri bácsi kicsit megelőzi Kati nénit, akkor úgy köszön neki: „Jó napot!” És Kati néni még minden délután megfőz, takarít, mos – mikor mit kell. Délután pihen egy keveset, este tévét néz. Nem panaszkodik. Elfogadja a 78 évét olyannak, amilyen volt. (F. K.)